

ระบบสังคมนาคมนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

นายสมชาติ รัตนถาวร

005176

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษิตามหลักสูตรปริญญาครุคาศตรมหาบัณฑิต

แผนกบริหารการศึกษิต

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๘

The Communication System in Secondary Schools

Mr. Somchart Ratanathaworn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1971

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต

115 ม. ๖๖:๖๖

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....

ประธานกรรมการ

.....กรรมการ

.....กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ระบบสังคมนาคในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 ชื่อ   นายสมชาติ รัตนถาวร
 ปีการศึกษา   2513

บทคัดย่อ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อสำรวจระบบการสังคมนาคในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาชนิดของข่าวสารที่ครูอยากทราบ
3. เพื่อที่จะหาว่าสื่อในการสังคมนาคชนิดไหนที่ครูและอาจารย์ใหญ่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด
4. วิธีการสื่อสารในหน่วยงานของโรงเรียนที่อยู่ในโครงการวิจัย
5. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคร่วมทั้งวิธีการแก้ไขและปรับปรุงการสังคมนาค

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม โดยให้ครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ และครู - อาจารย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในโครงการวิจัยเป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 381 ฉบับ ได้รับคืนมาทั้งหมดประมาณ 84 % ซึ่งเป็นของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมวิสามัญศึกษา 22 แห่ง 278 ฉบับ (85.54 %) และเป็นของโรงเรียนสาธิต 4 แห่ง 42 ฉบับ (75.00 %) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการหาเปอร์เซ็นต์ค่าเฉลี่ยปานกลางของอันดับ ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าเฉลี่ย และการรายงาน

สรุปผลการวิจัย

1. ระบบการติดต่อสื่อสารที่ใช้ในโรงเรียนเป็นแบบสอบถาม (two - way communication) ซึ่งประกอบด้วย

- 1.1 อาจารย์ใหญ่ $\rightleftharpoons$ ครู (Downward และ Upward)
- 1.2 อาจารย์ใหญ่ $\rightleftharpoons$ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ $\rightleftharpoons$ ครู (Downward และ Upward)
 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่เป็นช่องทาง
- 1.3 อาจารย์ใหญ่ $\rightleftharpoons$ หัวหน้าสายวิชา $\rightleftharpoons$ ครู (Downward และ Upward)
 หัวหน้าสายวิชาเป็นช่องทาง

2. ชาวที่ครูอยากทราบคือ ก) ชาวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในวงการศึกษ
 ข) ชาวเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน ค) ชาวเกี่ยวกับการเลื่อนชั้นเงินเดือน ง) ชาวทางวิชาการ และ จ) ชาวเกี่ยวกับสวัสดิการครู
3. สื่อทางวาจาที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในโรงเรียนคือ การประชุมครู และสื่อทางลายลักษณ์อักษรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้แก่หนังสือเวียน ส่วนในโรงเรียนสาธิตได้แก่วารสารของโรงเรียน
4. ในโรงเรียนทั้งสองประเภท ใช้วิธีการสื่อสารแบบทางการมากกว่าวิธีการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ
5. สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการสังคมนาคมในโรงเรียนมากที่สุดคือ ความเข้าใจที่ต่อกัน และสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการสังคมนาคมน้อยที่สุดคือ การเลื่อนชั้นเงินเดือน
6. ในโรงเรียนหลายแห่งต้องใช้เวลาในการติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์ใหญ่และครูมาก และขาดอุปกรณ์ช่วยในการสื่อสาร ในโรงเรียนดังกล่าวนี้อาจารย์ใหญ่ควรจะได้จัดหางบประมาณมาซื้ออุปกรณ์ช่วยการสื่อสารในโรงเรียน เช่น โทรศัพท์ภายใน เป็นต้น

Thesis Title   The Communication System in Secondary Schools.
Name   Mr. Somchart Ratanathaworn
Department   Educational Administration
Academic Year   1970

ABSTRACT

Statement of the Problem

The purpose of this study was to

1. investigate the communication system in secondary school,
2. study the kinds of information which the teachers would like to know,
3. analyse the effectiveness of the media used in the secondary school communication process, according to the opinion of the teachers and the principals,
4. study the process of communication in the schools, and
5. study the problems and obstacles of communication in secondary schools and how to solve them.

Methods of Procedures

The necessary data on which the analysis was based was obtained through the use of a questionnaire which was distributed to principals and teachers in a selected number of secondary schools.

Of the total of 381 papers, approximately 84 per cent of these returned were usable questionnaires. The questionnaires were received from the 22 secondary schools and the 4 demonstration schools were 278 (85.54%) and 42 (75.00%) papers respectively.

The obtained data were then tallied, tabulated and analyzed, using such statistical techniques as the rating scale, per cent, mean, testing of significant points among the means and reporting.

Findings and Conclusions.

The findings of this investigation can be summarized as follows:

1. The communication system that was used in the schools was two-way communication (face to face), consisting of:

- a) Principal $\rightleftarrows$ teacher (downward and upward)
- b) Principal $\rightleftarrows$ Asst. principal $\rightleftarrows$ teacher
(downward and upward)

Note: the asst. principal acted as the channel.

- c) Principal $\rightleftarrows$ Head of department $\rightleftarrows$ teacher
(downward and upward)

Note: the Head of department acted as the channel.

2. The kinds of information that teachers wanted to know were about a) educational movements, b) school administration, c) promotions, d) technical matter related to subject areas and e) teacher welfare;

3. The most effective oral medium that was used in the school was that which was used in conducting faculty meeting.

The most effective written medium in the secondary school was the internal memorandum and in the demonstration school was the professional bulletins;

4. Formal communication was used in schools more than informal communication;

5. The most influential factor in the communication process in school was the attainment of the feeling of having reached a common understanding, while the least influential was that of promotion.

6. In many schools, both principals and teachers spent a great deal of time in communicating, but there were not enough instruments to support this communication. In such schools the principals ought to try to get budgetary allocation in order to buy such instruments as telecall.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความร่วมมือ และช่วยเหลือจากหลายท่าน คือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอาน ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการวิจัย ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยดีตลอดมาตั้งแต่เริ่มแรก จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จบริบูรณ์

เลขาธิการ บัณฑิตวิทยาลัย ได้กรุณาออกหนังสือแนะนำเพื่อนำแบบสอบถามไปให้ตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ในโครงการวิจัย

อาจารย์ใหญ่ และครู - อาจารย์ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ มาทำการวิจัย

นอกจากนี้ อาจารย์แผนกวิชาบริหารการศึกษา และเพื่อนนิสิตปริญญาโท ปีที่ 2 แผนกวิชาบริหารการศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะและวิจารณ์การดำเนินงานในค่านต่าง ๆ

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับจากทุกท่านที่กล่าวนามมาข้างต้น จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สมชาติ รัตนถาวร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ญ
	
1 บทนำ	1
ภูมิหลังและวัตถุประสงค์	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	4
ข้อจำกัดของการวิจัย	4
ข้อสมมติในการวิจัย	5
ความหมายของศัพท์เฉพาะบางคำที่ใช้ในการวิจัย	5
ลำดับขั้นของการ เสนอข้อมูล	7
2 ข้อเขียนและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง	8
ความหมายและความสำคัญของการ สังคมนาคน	8
กระบวนการของสังคมนาคน	15
รูปแบบของการ สังคมนาคน	18
การสังคมนาคนกับผู้บริหาร โรงเรียน	21
สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจสื่อสารในหน่วยงาน	26
สรุป	27
3 วิธีการดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	28
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	28

	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
	การส่งและการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม	37
	การเสนอและการวิเคราะห์ข้อมูล	40
	สรุป	42
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ	156
	ผลการวิจัย	160
	อภิปราย	166
	ขอเสนอแนะ	167
	บรรณานุกรม	168
	ภาคผนวก	171
	ประวัติการศึกษา	198

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. รายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่อยู่ในโครงการวิจัย	29
2. รายการส่งและรับคืนแบบสอบถามโรงเรียนสังกัดกรมวิสามัญศึกษา	38
3. รายการส่งและรับคืนแบบสอบถามโรงเรียนสาธิต	39
4. ประชากรที่ตอบแบบสอบถามแบ่งตามลักษณะเพศ	44
5. อายุผู้ตอบแบบสอบถาม	45
6. วุฒิทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	46
7. อายุราชการของผู้ตอบแบบสอบถาม	47
8. ระยะเวลาที่ปฏิบัติราชการในโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม ...	48
9. จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการ ติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดเล็กของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่ ...	49
10. จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการ ติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดเล็กของครู-อาจารย์	51
11. จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการ ติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดกลางของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่ ...	53
12. จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการ ติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดกลางของครู-อาจารย์... ..	55
13. จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการ ติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดใหญ่ของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่ ...	57
14. จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการ ติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดใหญ่ของครู-อาจารย์	59
15. จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการ ติดต่อสื่อสารในโรงเรียนสาธิตของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่	62

16.	จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนสาธิตของครู-อาจารย์	64
17.	ค่าเฉลี่ยปานกลางและการทดสอบความแตกต่างของคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดเล็ก	66
18.	ค่าเฉลี่ยปานกลางและการทดสอบความแตกต่างของคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดกลาง	68
19.	ค่าเฉลี่ยปานกลางและการทดสอบความแตกต่างของคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดใหญ่	70
20.	ค่าเฉลี่ยปานกลางและการทดสอบความแตกต่างของคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนสาธิต	72
21.	การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง... ..	74
22.	การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก	77
23.	การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก	80
24.	การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับโรงเรียนสาธิต	82
25.	จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์เกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดเล็กของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่	85
26.	จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดเล็กของครู-อาจารย์	87
27.	จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดกลางของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่	89

ตารางที่

หน้า

28.	จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดกลางของครู-อาจารย์	91
29.	จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดใหญ่ของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่... ..	93
30.	จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดใหญ่ของครู-อาจารย์	95
31.	จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนสาธิตของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่	97
32.	จำนวนผู้ตอบและเปอร์เซ็นต์ของคำตอบเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนสาธิตของครู-อาจารย์	99
33.	คาเฉลี่ยปานกลางและการทดสอบความแตกต่างของคำตอบของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่ และครู-อาจารย์ในเรื่องการใช้สื่อในโรงเรียนขนาดเล็ก	101
34.	คาเฉลี่ยปานกลางและการทดสอบความแตกต่างของคำตอบของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่ และครู-อาจารย์ในเรื่องการใช้สื่อในโรงเรียนขนาดกลาง... ..	102
35.	คาเฉลี่ยปานกลางและคาการทดสอบความแตกต่างของคำตอบของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่ และครู-อาจารย์ ในเรื่องการใช้สื่อในโรงเรียนขนาดใหญ่	104
36.	คาเฉลี่ยปานกลางและคาการทดสอบความแตกต่างของคำตอบของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่ และครู-อาจารย์ ในเรื่องการใช้สื่อในโรงเรียนสาธิต	106
37.	การเปรียบเทียบการใช้สื่อในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง	108

ตารางที่

หน้า

38.	การเปรียบเทียบการใช้สื่อในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนระหว่าง โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก	110
39.	การเปรียบเทียบการใช้สื่อในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาด กลางและขนาดเล็ก	111
40.	การเปรียบเทียบสื่อที่ใช้ในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กองโรงเรียนรัฐบาล กับโรงเรียนสาธิต	113
41.	เปอร์เซ็นต์และค่าเฉลี่ยปานกลางของคำตอบเกี่ยวกับสิ่งที่มีอิทธิพล ต่อการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดเล็กของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่	118
42.	เปอร์เซ็นต์และค่าเฉลี่ยปานกลางของคำตอบเกี่ยวกับสิ่งที่มีอิทธิพล ต่อการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดเล็ก ของครู-อาจารย์ ...	121
43.	เปอร์เซ็นต์และค่าเฉลี่ยปานกลางของคำตอบเกี่ยวกับสิ่งที่มีอิทธิพล ต่อการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดกลางของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่	125
44.	เปอร์เซ็นต์และค่าเฉลี่ยปานกลางของคำตอบเกี่ยวกับสิ่งที่มีอิทธิพล ต่อการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดกลางของครู-อาจารย์ ...	128
45.	เปอร์เซ็นต์และค่าเฉลี่ยปานกลางของคำตอบเกี่ยวกับสิ่งที่มีอิทธิพล ต่อการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดใหญ่ของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่	132
46.	เปอร์เซ็นต์และค่าเฉลี่ยปานกลางของคำตอบเกี่ยวกับสิ่งที่มีอิทธิพล ต่อการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนขนาดใหญ่ของครู-อาจารย์ ...	135
47.	เปอร์เซ็นต์และค่าเฉลี่ยปานกลางของคำตอบเกี่ยวกับสิ่งที่มีอิทธิพล ต่อการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนสาธิตของครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่	139
48.	เปอร์เซ็นต์และค่าเฉลี่ยปานกลางของคำตอบเกี่ยวกับสิ่งที่มีอิทธิพล ต่อการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนสาธิตของครู-อาจารย์	142
49.	ค่าเฉลี่ยปานกลางของคำตอบเกี่ยวกับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการติดต่อ สื่อสารในโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนสาธิต	148